

"Ще:" на ВБВ: поетика на разпада

[Деница Венкова](#)

Обект на статията е книгата „Ще:" на ВБВ. Разгледана е променената роля на автора. Той се превръща в машина, а машината в редактор, но редакторът е също и автор. Тези фигури поместват в себе си настоящето и бъдещето, а миналото е някъде между тях....

The article focuses on the book "Will:" by VBV and the changed role of the author. The author becomes a machine, the machine becomes an editor. But the editor is also an author. These figures contain the present and future. The past is somewhere between them...

Части и цяло: НЕ/нужно авторство

Тази книга започва да обяснява сама себе си още от корицата, където наблюдаваме взаимодействие на образ и абревиатура. Оформлението е значещо за възприемането ѝ. Тя има няколко възможни входа, които ще бъдат изяснени по-долу в настоящия текст. Читателят може да пристъпи към същността ѝ не само по познатия начин, с букви и абревиатури, но и с цифри, щампи, печати и шаблони. Акцентът пада върху авторската легитимност чрез статични форми, наподобяващи обект (машина и абревиатура), съвкупност от цифри, букви, числа, които авторът използва „:...;-()[]<> „

1234567890

абвгдежзийклмнопрстуфхцчшщъбяюя

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

и т.н. “ ([ВБВ 2011](#):5)

Идеята ВБВ да се възприема като пишеща машина създава илюзия за различно битие, предполага насищането с вещи. Ако приемем, че съществителното „машина“ е израз на вид желание и намерение [тя е щение], а прилагателното „пишеща“ е приложността на това намерение, то изразът би загатнал интенцията да се освети този вещен свят, да се направи по-видим и сетивен. Освен това, той е особен автоматизиран процес и принцип, защото пишещата машина е вид способ или механизъм за писане.

Както знаем, знакът сам по себе си носи идеята за универсум. Той посочва и показва, препраща към познатото и ясното. То е свързващото звено за разчитане на битието. Знакът в книгата на ВБВ обаче се разпада и деконструира. В резултат на това се образуват други, нови и много по-конкретни взаимосвързаности. Дава се възможност от страна на автора/машината (или автора-машина) да изведе множеството интерпретации за битието. И всички те да са възможни. В тях може да се различи основно и второстепенно, форма и съдържание. От своя страна, цифрата – като знак – носи потенциала да изразява налични промени. Знаците са като стрелките на часовника – измерват времето и възрастта на човешкия живот; те са механизъм за управление на времето. Те могат да заменят буквите; да казват неща преди да се появят буквите. Цифрите са краен резултат от многобройните вариации на събиране, изваждане, умножаване и деление. Цифрите са вторични, производни, несамостоятелни: „Цифрите срещу числата“ ([ВБВ 2011](#): 14, 96). Те – числата и цифрите – са в

същата зависимост като буквите спрямо думите.

Цифрата като вид производно, подобно на печата и щампата, прави наличния свят от предмети осветен. Записаният знак „говори“, подобно на завещана дума. Читателят е примамен да се вмъкне в текста на ВВВ чрез образи, печати и щампи. Само по себе си преобразуването на числото в цифра е творчески акт.

Съотношението автор-машина-читател е обединяващата линията, която задава модела „три в едно“: „Пред вас, автори, е моята втора читателска книжка, три в едно“ ([ВВВ 2011](#): 6). Тя може да се мисли и като съотнасяне на едно към три, където нещо може да означава три неща. Такова е например „преобличането“ на буквата „в“ и осмислянето ѝ като предлог. Ритмичното му повторение обаче води до потъване и вдълбаване. Носи желанието да се стигне до същността на битието. Както самият автор споделя, тази буква играе роля и в промяната за смислите на самата абревиатура. В още по-детайлното отделяне на буквата „в“ на фонетично ниво, в повторението ѝ [в-в-в-в], може да провидим шума на машина, на задвижен двигател. Подобни разпади и прескачания се наблюдават и в буквата „е“. Тя, като дума, глагол, потвърждава присъствието на даден субект: „Той е“. Но тя също е част от [ще] и при неговия разпад се усамотява, отделя от [щ], еманципира се, за да може да се включи в звуковото повторение в името на третата книга [б-е-ш-е]. От друга страна, ако нейното повторение го приемем като междуметие [е-е-е-е!], тя става израз на разпръскването на битието, тя е отказ от хепи енд. Смърт с привкус на носталгия.

В началото на книгата машината за писане ВВВ запазва само "някои права" върху текста и по този начин предоставя отворено поле на читателя, в което неговата общоприета функция на възприемач, се трансформира в посока редактор и дори автор. Ще видим, че впоследствие авторът не е акцент в текста. Макар че, ако първият условно назован вход към книгата е цифрата, то вторият със сигурност е фигурата на автора. Проблематизирана е обаче идеята за едноличното му присъствие. Едната ръка (авторът) не знае какво прави другата (машината): „срещу илюзията на метода с лявата ръка“ ([ВВВ 2011](#): 13). Това отваря границите между машина и автор. Оттук произтичат няколко „опасности“ за книгата – например, загубата на идентичността. Индивидуалността и автентичността на автора се мислят като изначални. Личността, от своя страна, в книгата се характеризира с бавно и последователно надграждане. Тя се възприема като производна, а не налична. За нея са задължителни фактори като напрежение и воля. Тя се разпръсква и събира, разпознава се като една и съща и различна и всичко това в един неумолим процес на изграждане на само-ли(це)чност. Всяко ново „лице“ „дълбае“, „вгъва“ се в себе си до постигане на смисъла: „Дълбоко в себе си, триадите са двуяди, защото дълбокото в себе си е две“ ([ВВВ 2011](#): 14).

„Ще:“ прибира три надградиращи се в структурно отношение глави, подобно на теза, изложение и заключение, с аналогичните: Щения-Общения-Обобщения.

Знаците за посока (стрелките), които са поставени в началото на всеки раздел на книгата, са също графични приходящо-навлизачи ключове към смислите на текстовете. Те са част от цялата картинна образност, която онагледява и извежда на повърхността скритото. Буквите всъщност са картини.

Вероятно авторът в третата книга ще се сдобие с ново име, но това не е от съществено значение, защото колебанията в авторството дават възможност на текста да продължи самостоятелния си живот: сам да пише себе си, което не изключва и автоматичното му повторение. Така той може да се изхаби и да излезе от коловозите на зададените в началото смисли. Ето какво казва Валтер Бенямин: „Възпроизводителната техника – така може общо да се формулира – откъсва възпроизведеното от сферата на традицията. Като размножава репродукцията, тя поставя на мястото на уникалното художествено явление неговото масово подобие“ ([Бенямин 1989](#): 343). Това може да означава, че постоянният възпроизвеждащ процес не носи идеята за творчество, а по-скоро преповтаря или иначе казано – механично копира. Подобно на въртящо се колело, което не се движи, а остава на едно и също място. Тогав би следвало да имаме замръзване, неслучване, смърт. Стига се до парадокса, че механичните движения водят до стоене и застой.

2 в 1: въведение и предписания

Пристъпването към въведението поднася на читателя въпрос-гатанка „Що е то?“ Това само по себе си се разчита в две посоки: като препратка към заглавието, което допълва въпроса и би звучало: „Що е то ще? / Що е то, бъдещето?“ и като гатанка, чийто отговор е скрит в самото заглавие на книгата: „То е бъдещето“. Или, това е още един вход към книгата, но като глуха, задънена улица, защото във въпроса вече се съдържа отговора. Въпросът-гатанка задава модела на питане в книгата, на непрестанно пораждаване на въпроси като: „Какво е своето“, „Как се диша вода“, „Защо последният новодошъл никога не затваря вратата? и др. (ВБВ 2011: 11). Идеята за постъпателното изчезване проличава и във видоизменените представяния: „Авторско представяне.../ Структурно представяне.../ Редакторско представяне.../ Визуално представяне.../ Щ.представяне.../ Без представяне“ (ВБВ 2011:6-7). На първо място става ясно, че творбата акцентира и върху други образи като този на редактора. Той може да бъде както читател, така и машина, която има способността да коригира. Поставя се въпросът - ако редакторът може да коригира автора, може ли и да координира (насочва) читателя? Това е опит да се предава знание и опит от и към света, да се придава смисъл на видимото и невидимото. Фигурата на редактора е завръщане към архаичното, познатото и старото, разбирано като ценност. Това е ретро-фигура, противостояща на автора като „пишеща машина“.

Непосредствено след въвеждащата част, която сякаш изема функцията на пролога, следва упътване. Без съмнение и двете са своеобразно обръщение към четящия. Но е наложително да се изясни необходимостта за присъствието им. Не е ли възможно книгата да остане само с един от поясняващите входове? Това може да предпостави две посоки на размисъл. От една страна, различни входове и изходи се персонализират: сякаш определен вход е за определен читател. От друга страна, материализирането на книгата се усилва, защото тя самата се възприема като предмет и обект, като машина, която трябва да се направлява, над която трябва да се осъществи контрол. Вторият смисъл води до пореден парадокс - четящият вече не е безучастен наблюдател на обекта. Той поема своето управление, участва в него, редактира го и така сам се превръща в автор.

Старото като ценност?

В книгата сложното разместване на отношенията автор-читател-текст дава възможност за повече текстове-крайници. Те могат да живеят самостоятелен живот, без връзки помежду си. Четящият, подобно на машината, също присвоява редакторската функция, за да раздружи и извлече от текста новия смисъл. Езикът се разпада: метафората претърпява метаморфоза и довежда до нови метафорози. Диалектизми като думите „щения“, „запокитил“ и др. са още едно настояване за завръщането на човека към познатото, което обаче вече е станало непознато. Особено интересно е как тези архаични форми (и не само те, а изобщо формата и образът) влияят на времевите и пространствени аспекти в книгата. Архаизмите и диалектизмите, които отварят мисловните полетата на спомена за детството и носталгията. В текста се случва бъдещето да не е след настоящето, а да го предхожда: „Къде си запокитил миналото утре?“ (ВБВ 2011: 24).

Сам по себе си механизираният процес предизвиква ритмична смяна на ден и нощ, преди и след. Поражда нуждата от съществуване на бинарни позиции във времето. Машината осмисля съществуването ни. Тя е израз на саморефлексия и желание за обхват, простор и цялост. Като част от пространството на града и градската култура, тя носи идеята за космополитност и разширява познанието ни. Машината обаче постепенно започва да измества ролята на човека; човешкото се разпръсква: „безрайното-падане-е-е-есички-страни“ (ВБВ 2011: 38).

Машината променя и разширява собствените си граници. Машината подобрява себе си. „Ще:“ е пренаписване на „Е:то“: Защото „Ще:“ е съвкупно множество от машини, които пишат, редактират, дописват... На старото и познатото се вливат сили, за да може то да се усети по-пълнокръвно, подобно на утайка или завещание.

Играта с времето е постоянна и автоматизирана. Машината носи време. Повторенията сами по себе си „разказват“ мними истории. Това е привидност на сюжет. Ето защо, ако решим на една линейна ос да отбележим заглавието на първата книга („Е:то“) с точка А, изразяваща настоящето, и втората („Ще:“) – с Б, изразяваща бъдещето, ще установим, че в разстоянието помежду им често присъства миналото, т.е. обобщението (третата книга), която завършва цикъла на трилогията. В този смисъл, дали третата книга вече не е написана? В своето повторение, механизираният процес „нагъва“ времето и го събира. Така настояще и бъдеще (точките А и Б) се пресичат в точката на миналото.

Тази схема показва, че входовете в книгата са и възможни изходи. Автоматизацията тласка човек и предмет до тотално свиване и изчезване.

Човек vs./& машина

Както знаем, машината вече е част от обществената организация в ежедневието на човека. В „Ще:“ способността на машината да рационализира я превръща в механизъм, който задвижва цивилизацията, във връзката между свят и индивид, в път към лесните решения. Техническото усвояване на заобикалящата ни среда опитомява и култивира природното. Това означава, че механизмът може да отнема и лишава от власт Бога, като предоставя същата на човека. Машината, в този ред на мисли, е инструмент, чрез който светът се претворява и създава и така се обогатява познатият мисловен опит. Това води и до съ-творение на Робота като Друг: „Има Бог-и това са Другите“ ([ВБВ 2000](#): 20). Той се превръща в по-добрия калъп, който изнема лошите черти на човека и ги преработва в нещо ново и хубаво. Това продължение на човека води до количествени и качествени изменения на битието. Изграждането на „новите очи“ за света се случва в имитацията. В този случай, на робота-образец, който поправя нашите грешки и сам по себе си е безгрешен, се предоставя не само власт, но и роля на редактор (и коректор): „Роботът е безпределно множество. То беше в началото у Бога“ ([ВБВ 2011](#):105). А на човека остават присъщи грешките като част от придобит опит и утвърждаване на тленното. В този свят страхът от надмощие на машините е реален. Механизмите с повторенията си задължават и пристрастяват. Те водят до създаването на система, от която човек може да изпадне. Машината дава и отнема живот. Тя създава матрица в мисленето и своя култура, белег на която е лекотата и леността. Оттук улесненото възпроизводство води до изхабяване, статичност и смърт. То измества човека от центъра в периферията. Индивидът с неговия свят в книгата на ВБВ непрекъснато бяга към собствения си разпад и смърт. А роботът като машина в битието на човека е опит за едно безсмъртие. Изобщо, ние се отстраняваме от автентичността на дивака чрез употребата на машината. Самото ни ежедневиe е машина в действие.

Съществено е напомнянето на автора, че човекът е на крачка преди машините. Но не довежда ли автоматизацията до замяната на хора с вещи? Отговорът на този въпрос идва оттам, че един механизъм може да бъде заменен от друг само заради силата и устойчивостта си. Защото човекът посредством машината се включва в един по-висок порядък на битова организация. Следователно, в определена степен той би могъл да мисли самия себе си като машина. Постепенно в книгата авторът заличава и задълбава връзката между машина и човек, природа и цивилизация, между Творец и Новосъздател: „И машините-деца сами ще построят своите родители и внуци; божества“ ([ВБВ 2011](#): 106). Машините са еквивалент на човешкото, чрез който се реализира „виждането“ на абстрактното: „това, което пише, не е това, което се чете“ ([ВБВ 2011](#):114). Физически променим, този свят *скулптурира* нова същност, която рефлектира и отскача от очните дъна, стимулирана в раздробяването на живота: „Експерименти с езеро и стъкло“ ([ВБВ 2011](#): 19). В книгата действителността се проявява като налично нещастие и смърт, като безкраен разпад: „Ако някой иска да се самоубие, безкрайният път надолу е отрязан рязко от Земята“ ([ВБВ 2011](#):74). Щастието, разпознато като живот и надежда, е илюзорно очакване на бъдеще: „Вечната картина-бъдеще и нейният случаен литературен орган“ ([ВБВ 2011](#): 75). Вечността е „безкрай-във-всички-посоки“ ([ВБВ 2011](#): 42) и изчезване в глухото нищо като „Въпрос-на-вкус-който-се-смее-последен“ (в „Ще:“) ([ВБВ 2011](#): 16).

В заключителните думи трябва да се поясни, че книгите на/от ВБВ имат своя специфична публика. Самият автор споделя, че те са предназначени да се разпространяват от ръка на ръка, на познати четящи. Това само по себе си допълва в завършеност контекста на цялата идея. Разбира се, с втората книга тази закономерност донякъде отслабва, но идеята би могла да се препотвърди с очакваната трета. Не читателят избира своя автор, а обратното – авторът избира своята публика. Той заменя позицията и я разширява до периферията, до безкрайното като част от литературния процес. А центърът винаги е запазен за книгата-медиатор в многопластовото отношение публика-автор.

Цитирана литература

[Бенямин, В.](#) авт, 1989. [Художествена мисъл и културно самосъзнание](#), София: Наука и изкуство.

[Видински, В.Б.](#) авт, 2000. [Е:то](#), София: Литературен вестник. Available at: <http://www.vbv.bg/Books/eto.pdf> [Отворен на 18.05.2014AD].

[Видински, В.Б.](#) авт, 2011. [Ще:](#), София: Жанет 45.

Етикети: [„Will:”](#)

[VBV](#)

[author](#)

[machine](#)

[typewriter](#)

[sign](#)

[technique](#)

[metamorphosis](#)

[„Ще:”](#)

[ВБВ](#)

[автор](#)

[машина](#)

[пишеща машина](#)

[техника](#)

[метаморфоза](#)

Година: 2013

Книжка: 3-4

Рубрика в списание *Littera et Lingua*: [Страници на Магистърска програма „Творческо писане“](#)

Сподели: [Delicious](#) [Digg](#) [Facebook](#) [Google](#)

[Plus](#) [LinkedIn](#) [Myspace](#) [Orkut](#) [Reddit](#) [StumbleUpon](#) [Twitter](#) [Yahoo](#)

Source URL: <https://naum.slav.uni-sofia.bg/lilijournal/2013/3-4/venkovad-2>